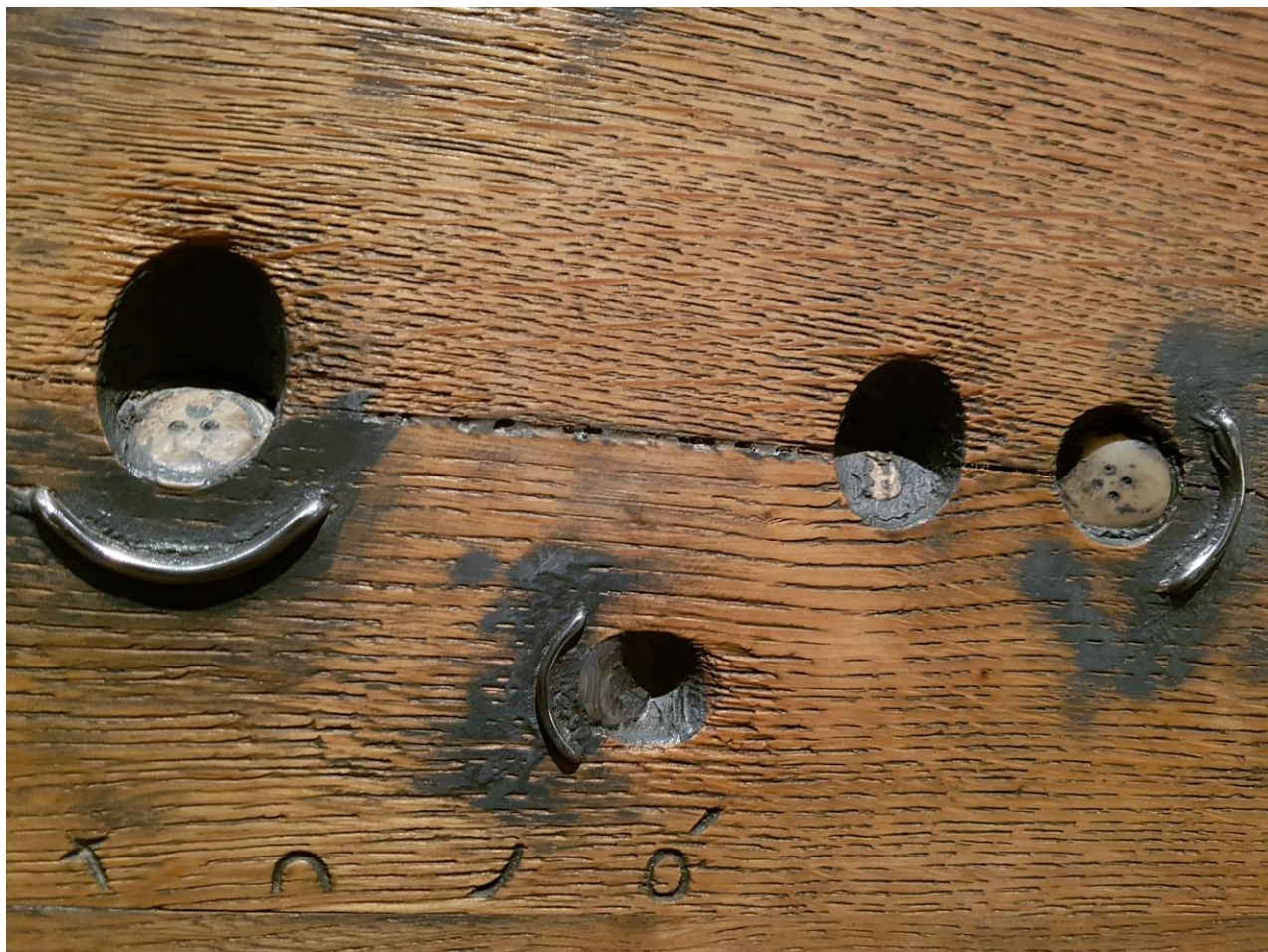

Ce nu știe doamna Vultur

de Ilinca Ilian

Fotografie de Daliana Iacobescu

Mă întreb dacă doamna Vultur își amintește de prima noastră întâlnire: proaspăt venită de la Iași, cu tot bagajul de nesiguranțe în spinare (abia terminasem facultatea și devenisem preparatoare la secția de spaniolă, de curînd înființată la Timișoara), doamna și domnul Vultur au venit în vizită la mine, la o cină. Erau foarte tineri atunci, foarte frumoși, cum au fost și sînt mereu, deși pentru mine cea de douăzeci și ceva de ani, păreau deja oameni în toată firea, maturi ca părinții mei, adică din altă categorie (cum se mai schimbă percepția

vîrstelor!) Domnul Vultur, ca întotdeauna, la costum, cu o conversație demnă de profesorii celor mai înalte universități americane, dar și cu o doză de ironie în comentarii, doamna Vultur, elegantă și rafinată, vorbindu-ne despre proiectul „A Treia Europă”, care era atunci în plină efervescentă. Onoarea acestei vizite se datora faptului că mă pregăteam să plec la Paris cu o bursă pentru a studia un DEA și voiau să îmi trimită ceva Ioanei. Nu știu de ce, îmi amintesc că această cină din bucătăria apartamentului meu de atunci a avut loc la lumina lumînărilor. Sigur nu a fost așa,

epoca tăierilor de curent se încheiase deja de mult, dar probabil că umbrele proiectate pe pereți sînt acum rodul percepției mele de atunci asupra lor: ca niște figuri desprinse din altă realitate, impozante, maiestuoase, și în același timp emanînd o căldură neașteptată. În orice caz, nu îmi imaginam că, peste ani, vom deveni atît de apropiați și nici că aura acestei prime întîlniri îmi va însoți relația mea cu ei. Nu cred că doamna Vultur știe acest lucru.

Peste abia vreo doi ani o vedeam pe doamna Vultur la „A Treia Europă” și nu încetam să mă mir cît de tare ne lua în serios pe niște puștani ca noi. Probabil că nu toți colegii mei se simțeau la fel (în ce mă privește, m-am maturizat greu), dar modul deopotrivă serios și entuziast cu care ni se adresa îndemnîndu-ne să ne imbarcăm în niște proiecte colosale (pe care le-a și dus la capăt cu brio, în colaborare cu mulți dintre colegii mei de atunci) mi se păreau un capital de încredere aproape disproportionat, al cărui efect binefăcător a fost impulsul cu mai multă siguranță de sine pe orbitele individuale ale fiecăruia. Mă întreb dacă știe cît de mult a contat pentru noi felul în care ni se adresa ea, alături de ceilalți profesori la care încă nu ne pierdusem prostul obicei tineresc de a ne uita adesea ca la niște statui. Din același registru: Mircea Mihăieș, autoironic și plin de umor, spunîndu-ne la un seminar că la „A Treia Europă” ei, profesorii noștri, încearcă să ne scoată acolo prostiile pe care ni le bagă tot ei în cap la cursuri! Adriana Babeți plîngîndu-ni-se (nouă!) cît de prost pot scrie unii studenți, colegii noștri de generație, dar nu noi adică! Domnul Ciocârlie dovedindu-ne ce stil deplorabil are Slavici (clasicul!), în ciuda intuițiilor sale geniale. Michel Serres, septuagenar, cu o alură adolescentină în mișcări și ritm verbal, ținîndu-ne un curs intensiv vreme de cinci zile, cînd mulți dintre cei de față, abia absolvenți de facultate, nici măcar nu îi citiseră marile cărți. Cam așa era la începutul anilor 2000 la „A Treia Europă” și mă întreb cît de bine știe doamna Vultur ce efect a avut această atitudine de încredere pentru tinerii de atunci.

Cu tata, venit de la Iași, în Piața Operei din Timișoara, ne întîlnim cu doamna Vultur. Era Săptămîna Mare, în 2006.

După ce vorbim, blînd și elevat, după stilul oamenilor mai în etate din trio, doamna Vultur urcă pe treptele Catedralei iar tata îmi spune: „Dacă nu aș fi căsătorit, iar doamna aceasta atît de frumoasă nu ar fi căsătorită la rîndul ei, m-aș îndrăgosti de ea”. Doamna Vultur știe cît de mult îmi iubesc tatăl și cît îl admir pentru înaltul său simț moral și pentru atîtea altele, iar stampana aceasta i-am mai evocat-o în cîteva rînduri, și totuși încă mai cred că nu știe de acest moment.

Doamna Vultur telefonîndu-mi că îmi cere să preiau cursul ei despre mentalități la masterul pe care îl inițiasem la facultatea noastră. E sfîrșit de septembrie, normele au fost deja stabilite, am deja ore cu duiumul, dar trebuie să mă mobilizez și să îl fac. Cum? Ce? Doamna Vultur nu se simte bine și îmi încredințează mie, doar pentru că a văzut coincidența unor titluri dintr-o bibliografie de fișă a disciplinei, un curs la masterul intitulat „Literatură și mentalități”. Experiența a fost de neuitat, cursul se pare că a avut succes, dar ce nu știe doamna Vultur e cît de mîndră m-am simțit că îi pot preda materia, (desigur, în stilul meu), la acel master aflat la ultima sa promoție în anul universitar 2007-2008. Ulterior, tot datorită ei și Adrianei am fost cooptată în echipa de profesori de la masterul de „Comunicare interculturală”, unde am predat literatura latino-americană (se pare că din nou cu oarecare succes) pînă la desființarea lui, regretabilă, în 2013.

Peste mai mulți ani, în 2012, un alt telefon de la doamna Vultur. Sînt la Iași, e septembrie, îmi amintesc perfect că mă aflu în fața Palatului Culturii, iar doamna Vultur mă întrebă dacă pot ține în noiembrie două conferințe la – nici mai mult, nici mai puțin – EHESS. Sînt atît de surprinsă încît, verbal cel puțin, tind să dau înapoi, „stați să vedem, mă gîndesc, în principiu sînt de acord, dar...” Sigur, scriu la o carte despre Musil și Cortázar, însă așa, pe nepusă masă, să pregătesc două conferințe pentru Paris? „Păi cum să dai înapoi, în locul tău aș lucra zi și noapte ca să fie gata pînă atunci, e o șansă unică, aproape că mă supăr, aproape că sînt dezamăgită”. Am lucrat într-adevăr zi și noapte, m-am pregătit cît am

putut și, cu toate acestea, ca să fiu la înălțimea provocării, în noiembrie tot am mai stat nopțile să perfecționez ultimele detalii în apartamentul pe care tot doamna Vultur, minunată și generoasă, ni l-a găsit în arondismentul 20 (o adevărată ofertă, un noroc incredibil pentru două relativ tinere, pe atunci, profesoare din Est), Prin mijlocirea doamnei Vultur, împreună cu Dana Percec participam, alături de alți colegi din Europa, ca profesoare invitate, la cursul profesorului Jean-Marie Schaeffer. Doamna Vultur nu m-a văzut decît la prima conferință. E greu de spus cît de fericită a fost pentru că lucrurile au mers bine, că prestația noastră a fost onorabilă (excelentă, din perspectiva ei generoasă), că întrebările din public au curs mai bine de jumătate de oră, că franceza mea era (încă) bună, că lucrurile pe care le spuseseam nu erau chiar niște banalități pedante. Ne-a plimbat seara pe străzile Parisului, ne-a cumpărat cu forța niște dulciuri foarte scumpe de la „Grande Épicerie” din Sèvre Babylone, unde nu călcase niciodată deși stătusem mai bine de un an în capitala Franței. Era atît de mîndră de noi că mai-mai că ne venea și nouă a crede că făcusem treabă bună, chit că impresia mea, dacă e să fiu lucidă, e că reușisem, cel puțin în cazul meu, să fim la înălțimea cerută cu un efort infinit mai mare decît colegii noștri vestici, antrenați să atingă respectivii parametri în mod, la un moment dat, firesc. „Știi că ideea ta despre proasta interpretare, cu efecte creatoare pozitive la modul superlativ, a lui Cortázar vizavi de Musil, și care e teoretizată de Harold Bloom, apare și în cartea mea de tinerețe *Infinitul mărunt?* Dar cine mai citește cărți din astea?” Îmi spunea ca să îmi confirme cît de mult îi plăcuse conferința mea, nu doar pentru că fusese la standardele cerute, ci pentru că, în plus, își regăsise în ea cîteva idei ce îi fuseseră dragi în urmă cu ani. Doamna Vultur, e vorba de un moment infim pe scara istoriei, e vorba de o coincidență minoră raportată la magnitudinea universului, dar cît de fericit se poate simți orice individ cînd își găsește semenii care gîndesc într-un mod similar și care simt, pînă la urmă, la fel! Gusturile nu se discută, perspectivele nu coincid, opiniile dispun de deplină libertate, și

totuși, ce bine e cînd îți găsești oameni cît de cît asemănători!

Cele aproape trei săptămîni petrecute alături de Dana la Paris rămîn de neșters în amintirea mea. Cu doamna Vultur și cu Ioana am văzut expoziția de la Grand Palais dedicată Getrudei Stein și cercului ei de artiști; am vizitat cimitire și muzee, m-am reîntîlnit pentru ultima dată cu una dintre dragile mele prietene în vîrstă, Gladis Yurkievich, de curînd plecată din lumea aceasta, am stat cu Dana și prin bibliotecă și pe străzi și în muzee și în cafenele, am conversat, am rîs; ne-am pregătit și pentru a doua conferință, tot onorabilă (sau poate chiar bună), potrivit amfitrionului nostru, care ne-a firitisit cît a fost cazul. Știu că îi datorez doamnei Vultur aceste zile frumoase din viața mea. (La Paris mulți trecători au impresia că viața lor are mai multă greutate, că momentele de acolo valorează parcă mai mult decît în alte locuri pentru că intră într-o efervescență infinit mai potențată decît oriunde altundeva). Mi-aș fi dorit să îi întorc cumva favoarea de a mi le fi oferit; n-am avut cum, decît prin continua reiterare (probabil obositoare pentru ea) a recunoștinței mele; dacă aș fi avut mai multă putere de decizie în spațiul academic (dar nu am avut-o, și nici nu cred că am să o am vreodată), probabil că i-aș fi dovedit-o în chip mai concret. Mă consolez cu gîndul că și ea, ca și Ioana, ca și mine, fanatice ale lui Proust, considerăm că, pînă la urmă, cel mai important e aburul trăirilor, memoria perpetuu vie a incandescenței sentimentelor, persistența unei amintiri, chiar dacă recompuse în alt tip de simțire (prin recunoștință sau regret, de pildă), a unui moment de mare intensitate. Mă întreb dacă doamna Vultur știe cît de intens am trăit scurta perioadă pariziană din 2011, și cît de conștientă am fost de favoarea pe care mi-a făcut-o atunci.

A nalepsă. Ce nu știe doamna Vultur e cît de mult m-a ajutat soțul ei să-mi clarific ideile despre teza mea de doctorat dedicată lui Cortázar. Mă rătăcisem, credeam că nu mai ajung la liman. Partea cu studiul de caz o dovedisem cumva. Îmi rămînea partea monografică, mai aridă, dar și mai vagă. Cum să-l abordez? Ce să spun?

Domnul Vultur s-a oferit să îmi asculte ore în șir perorațiile rătăcitoare, ca să îmi lase timp să-mi fac ordine în minte, iar asta se petrecea într-o după-amiază de vară din 2004, când teii dăduseră în floare și transformau apartamentul meu, proaspăt inaugurat, într-un ceainic apoape mistic, aromat la extrem. Fără exagerare, după discuția cu domnul Vultur, la nici o lună lucrarea mea era gata, predată, expusă în fața catedrei, pregătită pentru susținerea în comisie. Generozitatea e o trăsătură de familie, deși nu în toate cazurile. În cazul familiei Vultur, în ceea ce mă privește, am temeuri serioase pentru a o confirma.

Doamna Vultur la o manifestare literară pe care o moderam în sala barocă a Muzeului de Artă, avîndu-le ca invitate pe două scriitoare spaniole care spuneau, din păcate, nespuse de multe banalități și dovedeau o obtuzitate în privința propriei lor istorii aproape insuportabilă. Intervenția doamnei Vultur a salvat seara, cu discursul său competent și perfect articulat, iar o persoană din public mi-a confirmat impresia: „Nu mă mai satur să o ascult pe doamna Vultur, e mereu strălucitoare”. Știe doamna Vultur cât de mult e admirată?

Am sute de astfel de stampe în minte. Doamna Vultur care îmi trimite niște mailuri minunate în perioada în care eram amîndouă lectorițe, ea la Pisa și eu la Montpellier. Vocea doamnei Vultur invitată la Radio România Cultural, pe a cărui frecvență mă aflam în ziua aceea din întîmplare, și ea povestind despre frumusețile Toscanei, iar eu recunoscîndu-i vocea după o scurtă ezitare (tot o experiență proustiană și aceasta) și apoi ascultînd-o vrăjită. Doamna Vultur la conferințe și manifestări academice la universitate. La bibliotecă. Fotografii din arhiva Banatului, pe care mi le arată și mi le comentează cu vervă, dar și cu o urmă de nostalgie pentru lucrurile care au fost frumoase și luminoase în trecut, iar acum sînt doar o amintire pe care avem datoria să o păstrăm. Lansări de carte. Conferințe, evocări, mese rotunde prin librăriile Timișoarei. Plimbări prin parc. Întîlniri în cartier. Nenumărate gesturi care îi vădesc bunătatea și dărnicia. Deloc rarele cazuri cînd mulți

tindeau să își aplece capul, iar ea dădea în vileag și cenzura fără înconjur fățărnicia, impostura, nedreptatea, abuzul. Mailuri cu poze unde apar Ioana și Laura, iar eu trimițîndu-i la rîndu-mi fotografii cu copiii. Doamna Vultur la mine acasă sau eu la ea. Doamna Vultur la manifestarea care i s-a organizat la ieșirea la pensie, acum cinci ani, cu discursul excepțional pe care Adriana i l-a închinat și celelalte luări de cuvînt mai mult sau mai puțin inspirate. Doamna Vultur la bibliotecă, anul acesta, pe 5 martie, chiar cu o săptămîină înainte de decretarea stării de urgență, elogiîndu-i lucrările lui Tajó, artistul pe care l-a invitat la întîlnirea de bun-rămas de la activitatea ei din ultimii ani de la bibliotecă.

Ce nu știe doamna Vultur e cît de mult o iubesc. Nu sînt singura, desigur, dar cu siguranță una dintre cele care e conștientă în cel mai înalt grad de privilegiul de a mă număra printre mai tinerii săi prieteni.

